

Београд, 9. новембар 2015.

ЈАЧАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ОДРЖИВО СТАНОВАЊЕ И УРБАНИ РАЗВОЈ

Заседање 3. - Интегрално планирање и управљање урбаним развојем

Однос стратегија развоја и планирања градова

Државе и нације су били лидери промена у 20ом веку.

*Elżbieta Bieńkowska, Министарка регионалног развоја Пољске у
„State of the European cities in transition 2013“, UN Habitat 2014.*

ГРАДОВИ преузимају вођство у 21. веку.

у *How-mayors-became-the-united-states-infrastructure-mavens*

<http://www.100resilientcities.org/blog/entry/how-mayors-became-the-united-states-infrastructure-mavens#/-/>

Наша будућност је урбана – за побољшање планете.

Dr. Judith Rodin , председница Rockefeller Фондације у The City Resilient 2013.

“Urbanized”, 2011.

Ово је век љубитеља градова!

Bruce Katz, *Metropolitan Policy Program, Brookings Institution*
<https://www.youtube.com/watch?v=llpavqpuO10>

“...Изазов будућности (градова) ће бити како се носити са миграцијама. Само физички план градова неће бити довољан да детерминише успех града. Архитектура неће бити једини објектив.

Најважнији изазов је како укрстити архитектуру и мобилност, стварање хуманог окружења кроз дизајн.”

„У следећих тридесетак година у Африци и Азији настаће потпуно нови градови, ван свега што о њима знамо. Свет ће се суочити са драматичним променама у само једној генерацији, као резултат невероатно драматичниог сета сила које делују једновремено.

“Базично, као врсти, биће нам потребна нова имагинација, нова страст, и да вратимо смисао. И то неће бити цигла, нити цев, већ идеја. То ће повести градове напред.”

Edgar Pieterse, African Centre for Cities, 2011

22@ PROJECT

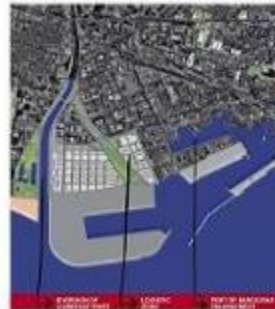
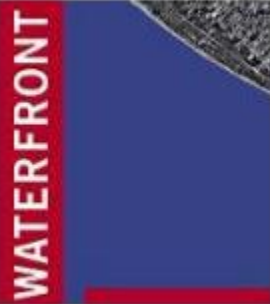
2004

UN
HABITAT
WORLD
URBAN
FORUM

CREATIVE
BARCELONA

FÒRUM

“У највећем делу земаља у развоју градови се схватају као проблем, не као предност. Добре вести у тим земљама су пољопривреда, рударство, не градови, који су велики, скупи, без неопходних сервиса, захтевни, пуни људи, глади,”

Joan Clos i Matheu, извршни директор UN-HABITATa

<https://www.youtube.com/watch?v=rwJuODw0ACc>

Како ће лидери на свим нивоима управа да се суоче са изазовима које доноси све урбанији свет?

WORLD URBAN CAMPAIGN

Better City, Better Life

TOGETHER TOWARDS HABITAT III

2011 - 12
Increased synergies
between partners and
consolidation

2012 - 14
Increased global,
national, and local
communication

2013 - 16
Knowledge and
consensus building for
a New Urban Agenda

2016
HABITAT III
CONFERENCE

www.unhabitat.org | www.worldurbancampaign.org

The future we want The City We Need Principles for a New Urban Paradigm

The Habitat III Issue Papers have been prepared by the United Nations Task Team on Habitat III, a task force of UN agencies and programs working together towards the elaboration of the New Urban Agenda.

The Issue Papers were finalized during the UN Task Team writeshop held in New York in May 2015.

ISOCARP
Knowledge for better Cities

UN HABITAT III Task Force коментари на 22 теме у јуну 2015:

- Но.1 Инклузивни градови**
- Но.2 Миграције и избеглице у урбаним зонама**
- Но.3 Безбеднији градови**
- Но.4 Урбана култура и наслеђе**
- Но.5 Градска правила и регулатива**
- Но.6 Управљање градовима**
- Но.7 Градске финансије**
- Но.8 Урбано и просторно планирање и дизајн**
- Но.9 Градско земљиште**
- Но.10 Везе град-село**
- Но.11 Јавни простор**
- Но.12 Локални економски развој**
- Но.13 Радна места и издржавање**
- Но.14 Неформални сектор**
- Но.15 Отпорни градови**
- Но.16 Градски екосистем и управљање ресурсима**
- Но.17 Градови и климатске промене и Управљање непогодама и ризиком**
- Но.18 Урбана инфраструктура о основни сервиси укључујући Енергију**
- Но.19 Транспорт и мобилност**
- Но.20 Становање**
- Но.21 Паметни градови**
- Но.22 Неформална насеља**

**Како ће српски градови да решавају ова
питања и теме у оквиру националног
правног и планског оквира ?**

ИСКУСТВО БЕОГРАДА

БРОЈКЕ

- Главни град, највећи град и најмањи регион Србије
- 17 општина
- 157 насеља
- 23% становника Србије живи у Београду,
- 42% Београдских запослених има више и високо образовање,
- Административни, економски, привредни, здравствени, образовни и културни центар,
- Учествује са 35% у БДП, и са 29% запослених у Србији.

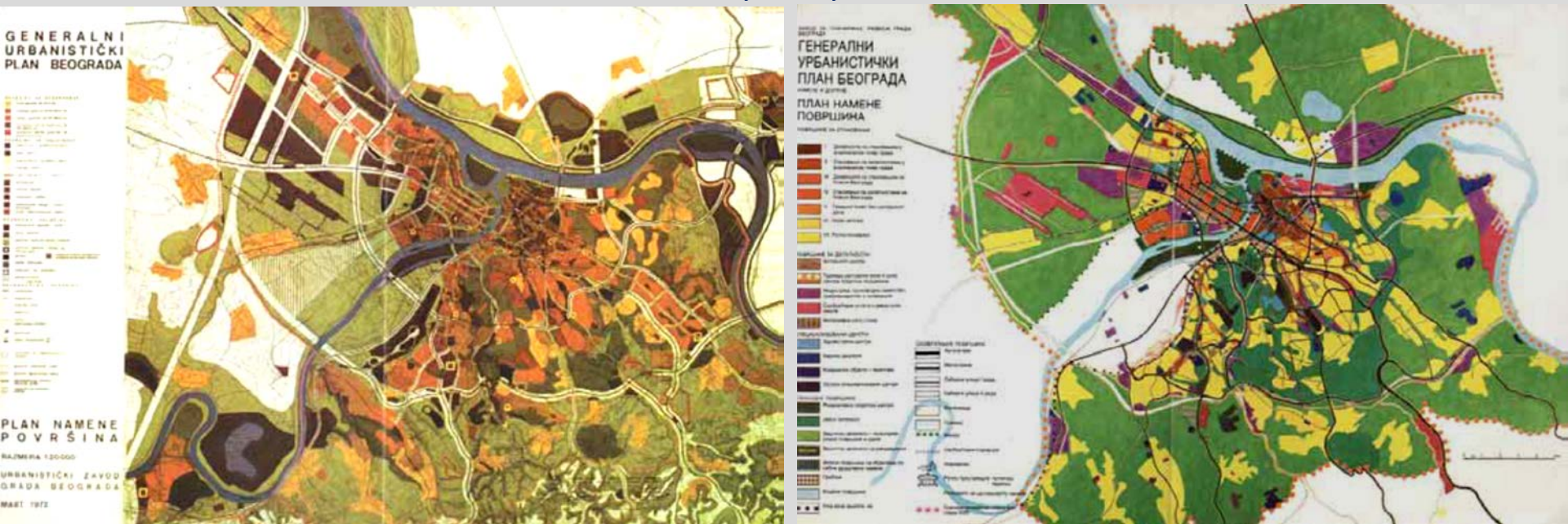
Јака планерска традиција 1721 - 2015

Стамбена политика уграђена у ГУП, до 1990. Нови Београд

Златне године урбанистичког планирања 1950, 1972, 1985

*Развојне визије за 2000. у Генералном урбанистичком плану Београда
(Ђорђевић, Главички, 1972, Костић, 1985),
Из архиве Урбанистичког завода Београда*

- Други просторни феномен који је обележио град у периоду 1980. – 1999., уобичајен за многе земље у развоју и читав регион југоисточне Европе: **феномен неформалне изградње.**
- Београд је достигао највиши степен економског и друштвеног благостања у 1989., која је била последња година континуалног економског раста после Другог Светског Рата.

Неформално становање

Калуђерица, <http://www.blic.rs/Vesti/Republika-Srpska/244804/Bez-popusta-za-legalizaciju> 2011

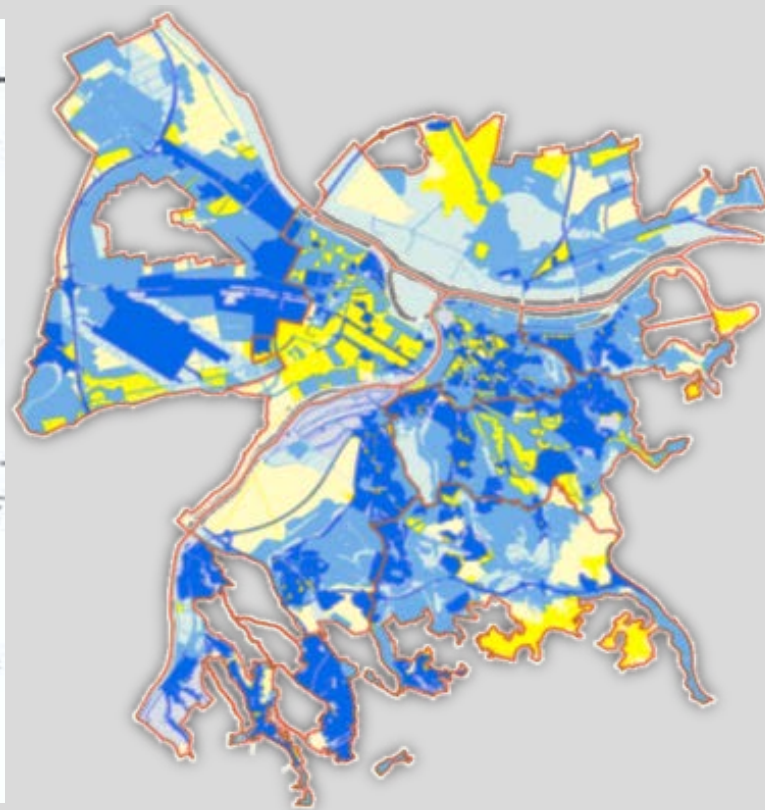
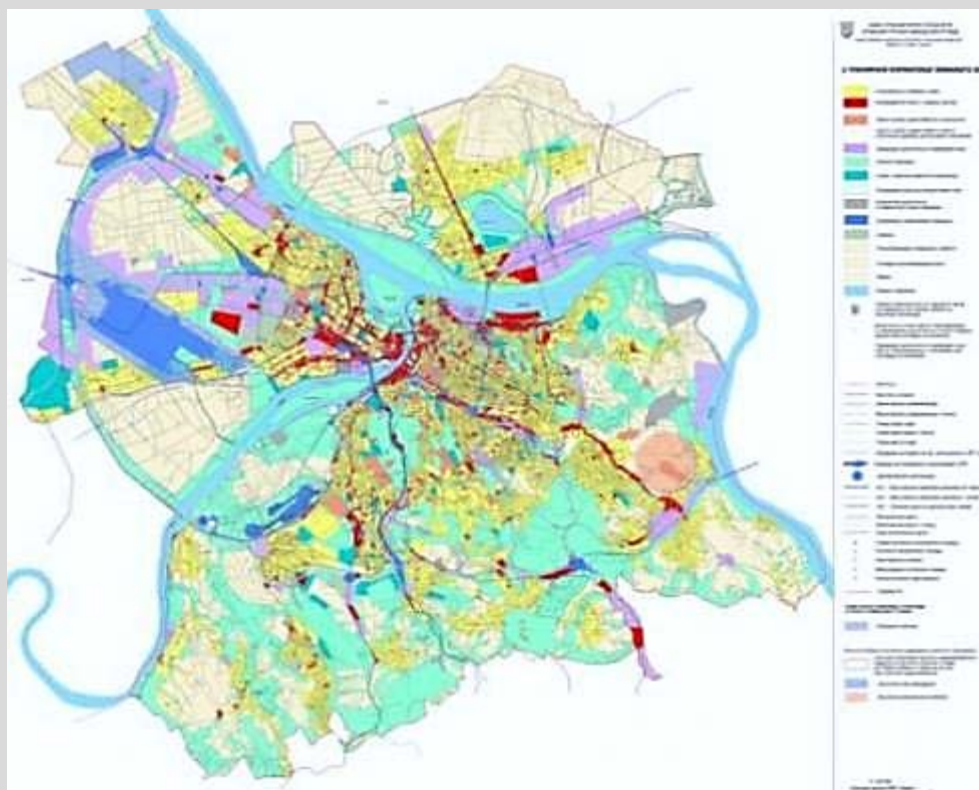

Креативни сектор?

Дорћол, 1993.

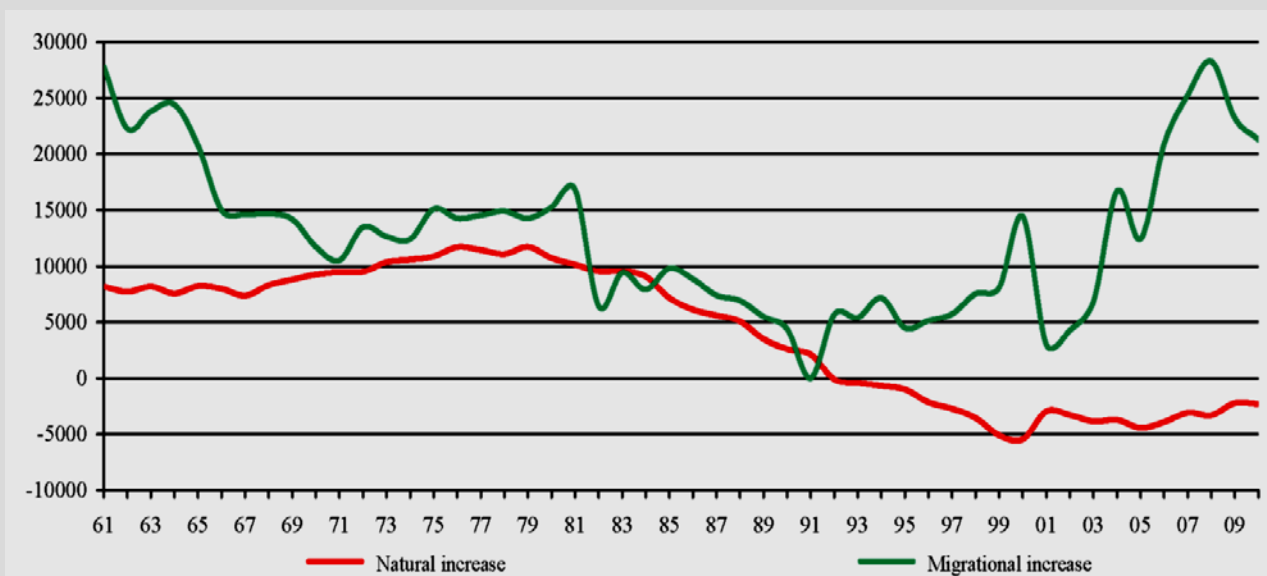

Трендови и изазови 21.ог века

Генерални план Београда 2021, (Ференчак, Мацура, 2003, Измене и допуне Ференчак, Глигоријевић, 2009),
План Генералне регулације, у изради од 2010, (Јоксић, Радовановић, Ђорђевић), Урбанистички завод Београда

Природни и миграциони прираштај, 1961-2010,
Статистички годишњак Београд 2010, Завод за информатику и статистику града Београда

Становништво Београда 1900 – 2011.

Година	Град	Република	Градско становништво
1900	69.100		
1910	90.000		
1921		4.819.430	
1931		5.725.912	
1948	634.003	6.527.966	
1953	731.837	6.979.154	
1961	942190	7.642.227	612.732
1971	1.209.361	8.446.591	807.664
1981	1.470.073	9.313.676	995.858
1991	1.602.226	7.576.837	1.089.996
2000	1.618.166	7.516.346	1.174.860
2002	1.576.124	7.498.001	1.061.727
2005	1.600.000	7.440.769	1.160.000
2006	1.613.000		1.168.000
2011	1.639.121	7.120. 666	

*Становништво Београда 1900 to 2011, Годишњи статистички извештај, Београд
1921,1931,1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002, 2005 и 2006, 2010*

Поплаве 2006.

Улично сурфовање,
Доњи град Београдске тврђаве, април 2006.

ПЛАНЕРСКИ ИЗАЗОВИ

Задаци београдске праксе:

1. Да прати константне промене амбијента,
2. Да прати измене правила произашлих из националне легислативе,
3. Произведе плански основ за легализацију или нову изградњу .

- Три измене Закона у 11 година: 2003, 2009, 2014, скраћујући процедуре, спуштајући стандарде, сличних садржаја, правила и подзаконских аката;
- Обавезан систем планова за све локалне самоуправе и Београд у само 2 године (2009.);
- Легализација бесправне изградње и правила грађења у истом правном документу;
- Читаво поље урбанистичог планирања сведено на три а затим два урбанистичка параметра, произашло из потребе транспарентности, поједностављења, скраћења процедура и времена потребног за издавање грађевинских дозвола (*Doing Business WB ranking*)

Један од феномена који се препознаје у претходној деценији на различитим крајевима планете, у аустралијској држави Нови Јужни Велс и у канадској провинцији Онтарио, па и у Србији, су **цикличне реформе планерских закона и трансфери надлежности** у планирању између централних и локалних управа због незадовољства влада резултатима планирања и тежње за „ефикасношћу“ и „поједностављењем“ у циљу обезбеђења економског развоја .

Schatz, L., Piracha, A. 2013

Планска регулатива у сталној тежњи ка ефикасности

1995	Закон
2003	Закон
2006	Измене и допуне
2009	Закон
2011	Измене и допуне
2012	Измене и допуне
2014	Измене и допуне

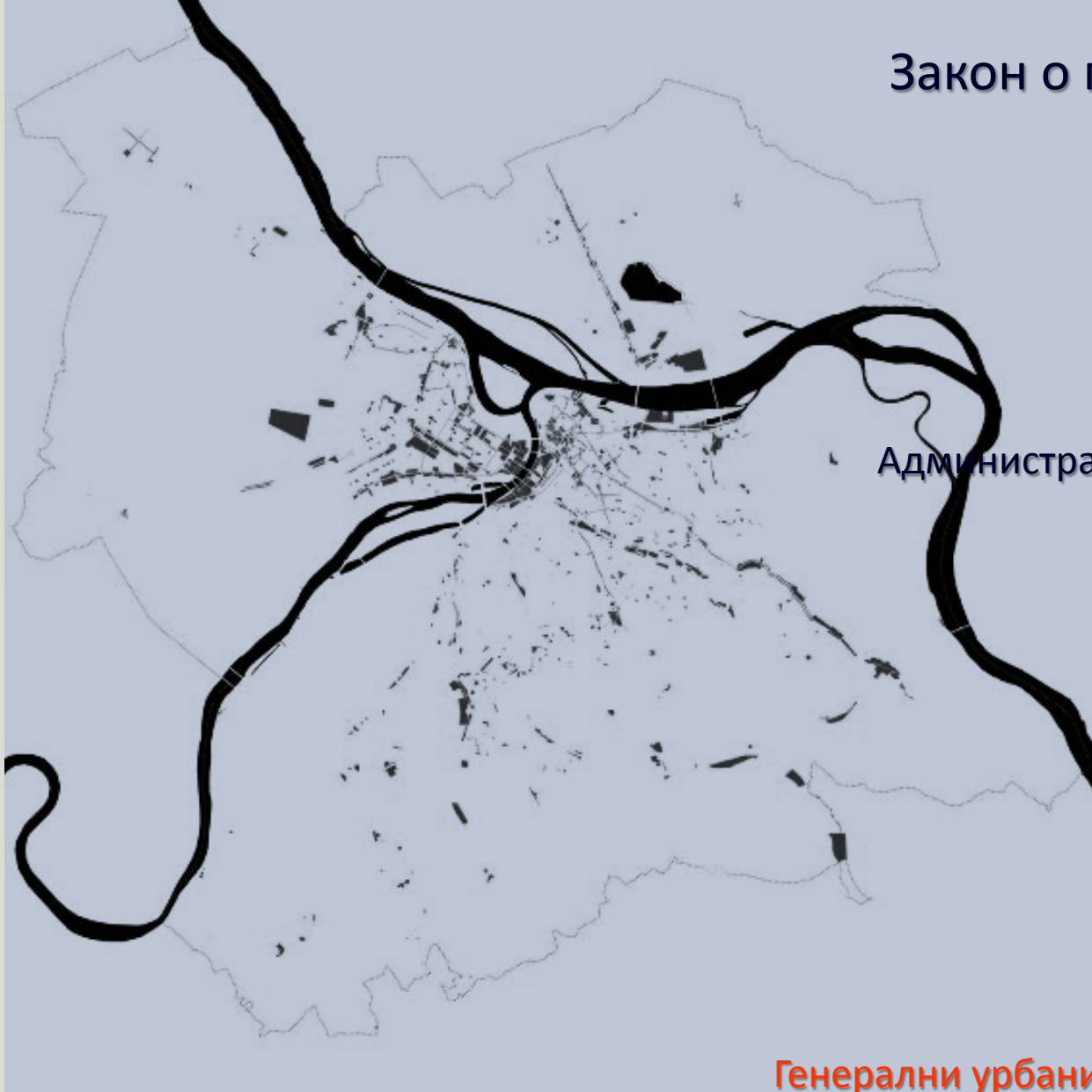
Закони у пољу заштите животне средине

1991	Закон
2004	Закон
2009+	Закони о буци, квалитету ваздуха, управљању отпадом, јонизујућем зрачењу, заштити природе ,
2011	Измене и допуне

Генерални планови Београда

1950	План
1973	План
1985	Измене и допуне
1999	Измене и допуне
2003	План
2005	Измене и допуне
2006	Измене и допуне
2009	Измене и допуне
2014	Измене и допуне
2010 - 2015	Нацрт

Закон о планирању и изградњи
2009., 2014.
за Београд:

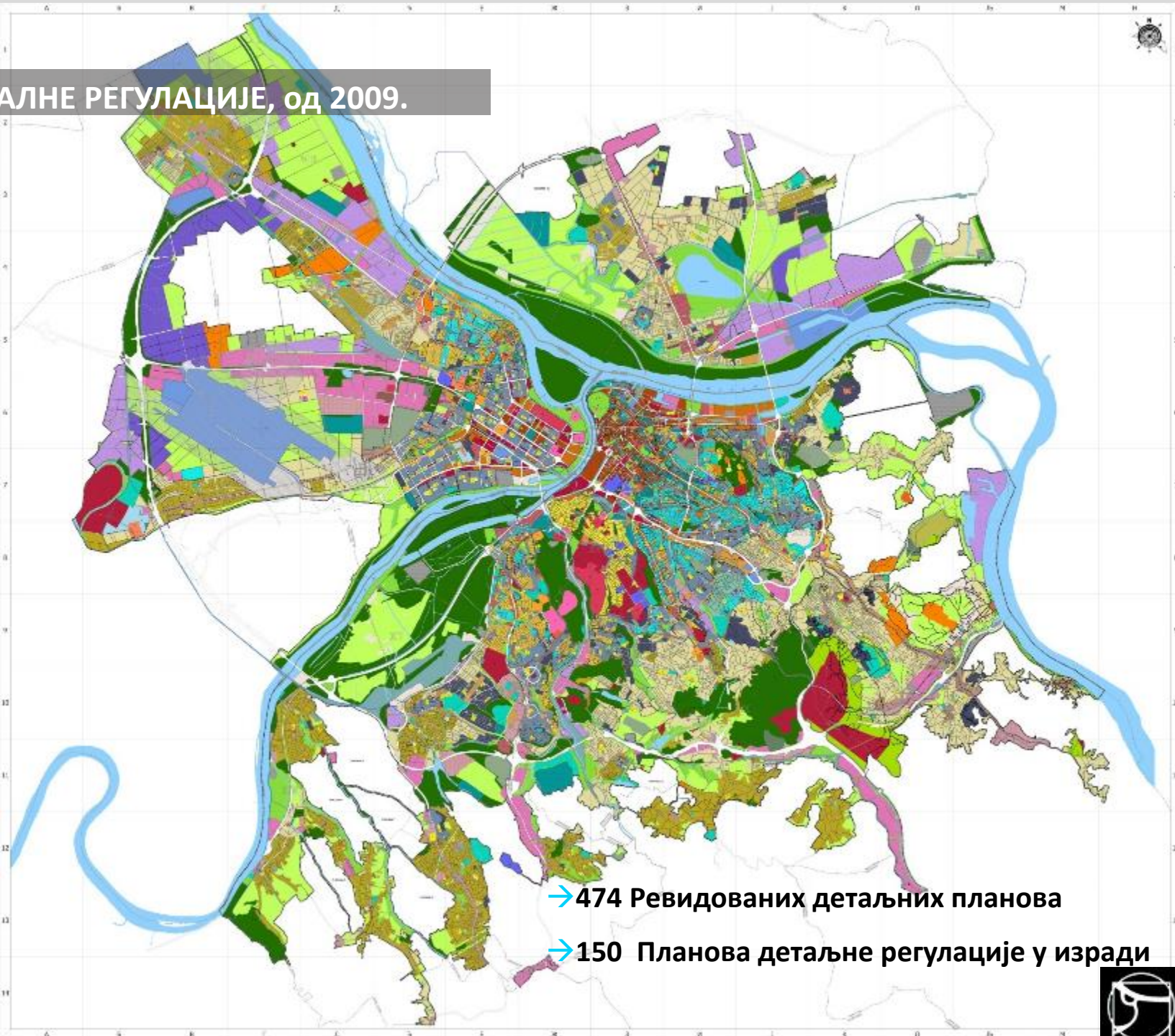
Ргионални просторни план
Административног подручја града Београда
330.000 ha

Просторни планови 7 општина:
Гроцка,
Младеновац,
Барајево,
Сопот,
Сурчин,
Обреновац и
Лазаревац.

Генерални урбанистички план Београда 77.000 ha

План генералне регулације грађевинског подручја јединице локалне самоуправе
Град Београд – 60 000 ha

ПЛАН ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ, од 2009.

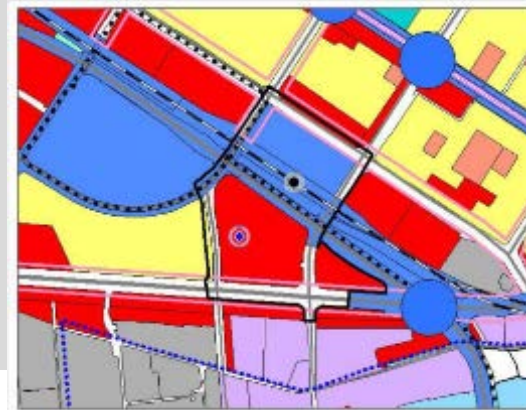

→ 474 Ревидованих детаљних планова

→ 150 Планава детаљне регулације у изради

Планови детаљне регулације

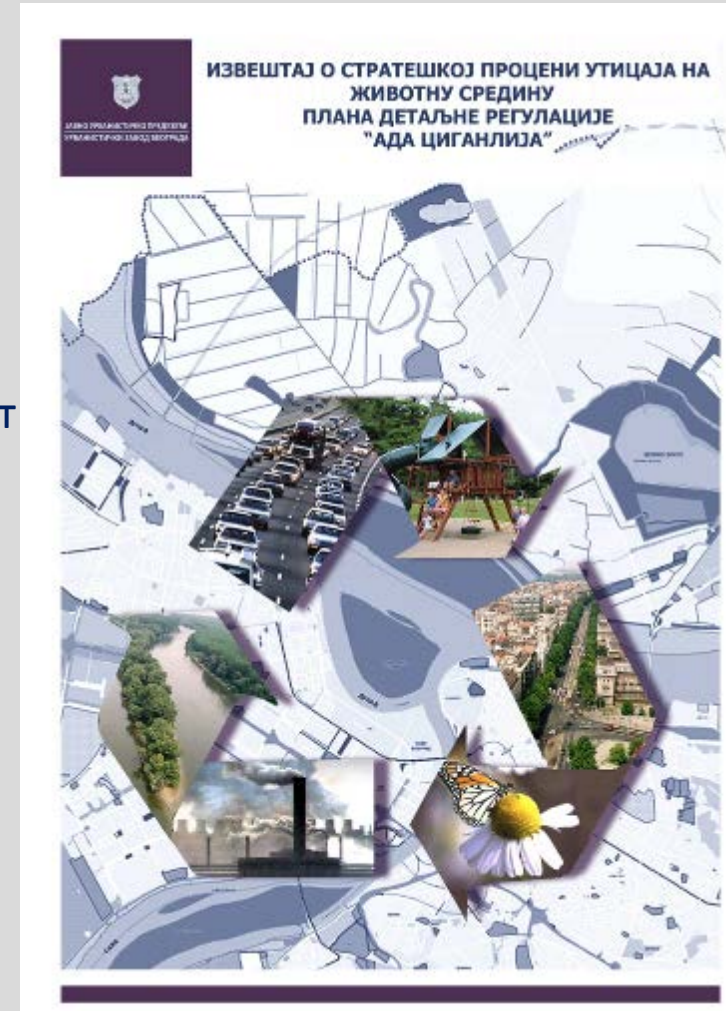

ПДР Нове аутобуске и железничке станице
Нови Београд, Блок 42

Београдске студије 2008. -2015. (у зони стратешког планирања)

- Студије социјалног становања
 - Финсирае и организација града Београда
 - Студија јавног простора
 - Студија Савског амфитеатра
 - Студија приобаља
 - Студија високих објеката
 - Студија верских објеката
 - У Стратегији развоја туризма
 - Студија природног језгра
 - *POLYCE* Регионални централно европски пројекат
 - Студија плутајућих објеката
 - Студија шљункара
 - Студија гробаља
 - Студија пољопривреде
-
- **Стратешке процене утицаја планова на животну средину**

ЛОЦИРАЊЕ ПРОБЛЕМА

Глобални процеси убрзано мењају градски и регионални амбијент и управама и градовима постављају другачије приоритете

„Контекстуално дефинисана дугорочна промена је кључна и једина извесна одлика градова и региона.“

Алварез, 2013

„Антиципација потреба и дефинисање жељених циљева развоја и визије будућности градова и простора у том контексту постаје захтеван, изазован процес, који све теже испуњава очекивања.“

(REAL CORP 2011, CHANGE FOR STABILITY: Lifecycles of Cities and Regions)

**Актуелна планерска пракса није довољно
ефективна нити ефикасна за одржив развој
града.**

Решења се могу тражити у
**новим моделима, стратегијама планирања,
пројектовања и управљања,
За лепше градове, сигурне ресурсе и захтевне
процесе.**

Obrenovac, maj 2014.

100 RESILIENT CITIES

100 RESILIENT CITIES

100 RESILIENT CITIES

100 Otvorinih gradova

100 Otvorinih gradova

HOW TO REACH

RESILIENT

BELGRADE

?

The first Belgrade workshop in the 100 Resilient Cities project, September 2015

СТРАТЕГИЈЕ ?

“стратос”-војска и “аго”-водити,
преузет из војне терминологије и односи се на вештину успешног
вођења ратних операција.

[στρατηγία](http://en.wikipedia.org/wiki/Strategy), Liddell,H.G., Scott,R. *A Greek-English Lexicon*, Perseus, [ttp://en.wikipedia.org/wiki/Strategy](http://en.wikipedia.org/wiki/Strategy)

Не постоји сагласност око дефиниције стратегије, области или описа
граница. Генерално укључује формулисање циљева, утврђивање
активности за њихово достизање и укључивање ресурса за извршење
тих активности.

Freedman, L. (2013-09-02). Strategy: A History (p. xi). Oxford University Press. Kindle Edition.

У лексиконима се стратегија објашњава као **план високог нивоа за постизање једног или више циљева у условима неизвесности.**

Развој града и планирање простора уређени су у националном законодавству у две области и четири закона:

- стратегије су обавезне у законима који уређују управљање, у Закону о локалној самоуправи, Закону о регионалном развоју и Закону о главном граду,
- док се стратешким просторним и урбанистичким плановима бави Закон о планирању и изградњи.

Закон о локалној самоуправи, „Сл. Гласник РС“, бр. 129/07, 83/14, Закон о главном граду, Закон о регионалном развоју, „Службени гласник РС“, бр. 51/2009 и 30/2010, Закон о планирању и изградњи "Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 – одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014

НАЗАД НА ОДРЖИВОСТ

Закон о планирању и изградњи, поглавље 3. Члан 3. „Начела за уређење и коришћење простора“ дефинише **одрживи развој** као

„усклађивање економских, социјалних и еколошких аспеката развоја, рационално коришћење необновљивих и обезбеђење услова за веће коришћење обновљивих ресурса, што садашњим и будућим генерацијама омогућава задовољавање њихових потреба и побољшање квалитета живота.“

Где хоћемо да будемо и како да тамо стигнемо?

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ГРАДА БЕОГРАДА

Обавеза према Закону о локалној самоуправи од 2007.

Кључне речи: ОДРЖИВОСТ, КОМПЕТИТИВНОСТ, КОХЕЗИЈА, ПРИСТУПАЧНОСТ, ИДЕНТИТЕТ.

ХРОНОЛОГИЈА

- **2005.** – Иницирана израда од стране НВО (ПАЛГО Центар), у партнерству са Градом и експертским тимом;
- Посебна градска комисија основана да прати израду СРГБ;
- **2006.** – Изучене стратегије Беча, Прага, Будимпеште, Минхена и Варшаве и укључени страни консултанци;
- **2006.** – Урађен Извештај о стању града Београда, сви сектори и свих 1 општина оценили стање и формулисали циљее развоја.
- **2007.** – урађена SWOT анализа и припремљен Нацрт који су дискутовали сви сектори и Комисија за израду СРГБ;
- **2008.** . – Усаглашени Нацртстављен на увид јаности. Послепромене градске власти процес је привремено заустављен;
- **2010.** – Обновљен процес, ажуриран пресек стања и успостављени приоритети, носилац посла био је Урбнистички завод саПалго Центром. Иновирана Комисија за праћењеизраде новог Нацрта.
- **2011.-** Усаглашен нови Нацрт упућен на јавни увид, свим заинтересоаним грађанима и институцијама;
- **2011.** – Усаглашен и допуњен предлог Стратегије усојила Скупштина града Београда јуна 2011. године.

Основни циљеви СРГБ 2011

- **Позиционирање Београда у мрежи компетитивних и пожељних дестинација југоисточне Европе,**
истичући вредности, потенцијале и оптимално коришћење вредних ресурса, што омогућава
- **Одрживи развој у здравом окружењу за грађане.**

Оперативни део СРГБ

Поглавље о стратешким приоритетима
За период 2011.- 2016.

Листа пројеката

- по секторима,
- са предвиђеним буџетом,
- изворима финансирања и
- делу градске управе који је одговоран за имплементацију.

СРГБ Области

а) Економски развој, б) Социјални развој, в) Урбани развој и идентитет, г) Комуникације и транспорт, д) Одржива природна и животна средина, ђ) Развој техничке инфраструктуре и енергетска одрживост, е) Институционални развој.

НОВИ ИЗАЗОВИ

Разлог за ревизију Стратегије и
проширење услова уређења и изградње

PURGE, LONDON 2011.	UK	Serbia	India	China
Already large	London	Belgrade	Delhi	Beijing
Small but growing	Milton Keynes	Nis	Bhubaneswar	Jinjiang

Параметри квалитета живота:

- Емисија CO₂ (пољопривреда, саобраћај, производња, становање)
 - Клима, подземне воде, поплаве, суше,
- Енергија: извори, регулатива, субвенције...

Support to

Sustainable Transport in the City of Belgrade

2010 - 2014

The project improves the transport management infrastructure and supports environment friendly development in Belgrade.

Expected results:

- Base for Sustainable Urban Plan of Belgrade,
- A shift towards clean and energy-efficient transport modes, and increased safety of cyclists,
- Reduced the traffic flow generated by parents taking their children to/from school by car,
- Increased children's travel awareness,
- Eco-driving integrated into the driving schools curricula,
- Eco-driving certification,
- Reduction of 285 tons of CO₂ per year by the end of the project.

Београдски Урбанистички Информациони Систем

The screenshot displays the Beograd Urban Information System (BUIB) interface. On the left, a table provides detailed information for a specific parcel, with a blue arrow pointing from the table to a highlighted parcel on the map. The map on the right shows a grid of urban parcels in yellow, with a red parcel labeled '303' and a blue parcel labeled '304'. The interface includes a header with the logo of the Urban Planning Office of Belgrade and the text 'Информација о локацији урбанистички завод Београда'. Below the header, there is a section for 'Катастарске партикле: 87903' and a table with columns for 'К.О. Београд', 'Улица', 'Број партикле', and 'Плоштина (m²)'. The table contains multiple rows of data, including parcel numbers and their respective areas.

К.О. Београд	Улица	Број партикле	Плоштина (m²)
11000	Београдска	87903/01	1200
11000	Београдска	87903/02	1200
11000	Београдска	87903/03	1200
11000	Београдска	87903/04	1200
11000	Београдска	87903/05	1200
11000	Београдска	87903/06	1200
11000	Београдска	87903/07	1200
11000	Београдска	87903/08	1200
11000	Београдска	87903/09	1200
11000	Београдска	87903/10	1200
11000	Београдска	87903/11	1200
11000	Београдска	87903/12	1200
11000	Београдска	87903/13	1200
11000	Београдска	87903/14	1200
11000	Београдска	87903/15	1200
11000	Београдска	87903/16	1200
11000	Београдска	87903/17	1200
11000	Београдска	87903/18	1200
11000	Београдска	87903/19	1200
11000	Београдска	87903/20	1200
11000	Београдска	87903/21	1200
11000	Београдска	87903/22	1200
11000	Београдска	87903/23	1200
11000	Београдска	87903/24	1200
11000	Београдска	87903/25	1200
11000	Београдска	87903/26	1200
11000	Београдска	87903/27	1200
11000	Београдска	87903/28	1200
11000	Београдска	87903/29	1200
11000	Београдска	87903/30	1200

2007.
Урбанистички завод Београда

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

У СУСРЕТ СВРСИСХОДНОМ И ОДРЖИВОМ СИСТЕМУ

Закони треба да буду **правни основ** за обавезне професионалне активности.

ГРАДОВИ треба да буду у могућности да делују у складу са локалним политикама, **СТРАТЕГИЈАМА** и Националном акционом плану, користећи различите алате, активности и добре праксе, не само урбанистичке планове.

Тек тада професија може да обезбеди:

- **Ажурне стратегије, правила и приручнике;**
 - **Решења за нове изазове,**
 - **Континуалну едукацију и размену знања;**
 - **Учење кроз добре праксе и сарадњу,**
 - **Интелигентну и ефикасну праксу**
- која омогућава имплементацију глобалних и локалних одрживих циљева развоја.**

СВЕСТ

сарадња

конференције

пројекти

искуства

студије

СТРАТЕГИЈЕ

истраживања

анализе

ЗАКОНИ

размена

пракса

Правила,
Препоруке,
Приручници,

пракса

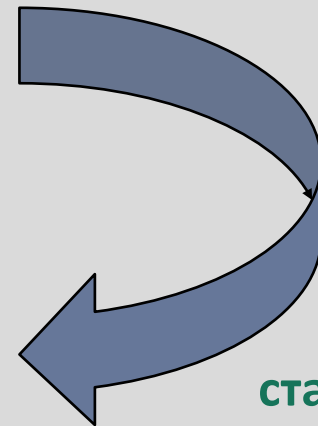
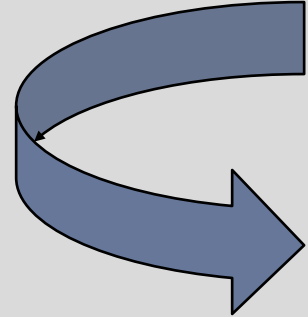
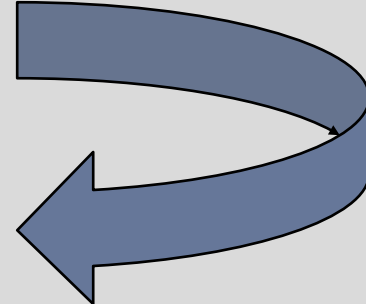
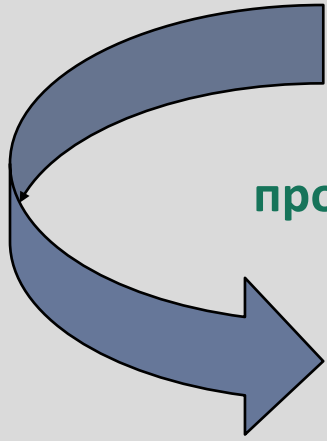
радионице

ПЛАНОВИ

праћење

Пракса

статистика

Хвала на пажњи!

zaklina.gligorijevic@urbel.com

ЈП Урбанистички завод Београда, Палмотићева 30, 011 3331 500, www.urbel.com

